

Til Økonomiforvaltningen

Socialudvalgets hørings svar til forslag til Kommuneplan 2024

Af notatet fremgår hørings svar fra Socialudvalget til forslag til Kommuneplan 2024, sendt i høring af Økonomiforvaltningen d. 11. april 2024. Hørings svaret er godkendt på Socialudvalgets møde d. 15. maj 2024.

1. Generelle bemærkninger

Socialudvalget ønsker indledningsvist at kvittere for, at det fremsendte forslag til Kommuneplan 2024 i højere grad end Kommuneplanstrategi 2023 synliggør udsatte og marginaliserede befolkningsgruppers behov og udfordringer og adresserer disse. Socialudvalget ønsker i samme forbindelse at kvittere for, at Socialforvaltningens fremsatte ændringsforslag i arbejdet med kommuneplanen indtil nu i betydelig grad ses at være indarbejdet.

Socialudvalget finder det fx meget positivt, at princippet om, at udviklingen af København skal baseres på universelt design, så byen indrettes for alle mennesker, nu står centralt i forslaget til Kommuneplan 2024 (jf. fx s. 11 og s. 48).

Dette flugter med Københavns Kommunes Handicappolitik 2023-2026, hvori det er en målsætning, at universelt design og tilgængelighed skal tænkes ind i alle de løsninger, kommunen laver i byen, både når det gælder det fysiske rum, digitale løsninger, hjemmesider og servicedesign.

Socialudvalget finder det ligeledes positivt, at den store udfordring med at skaffe tilstrækkeligt med betalbare boliger (almene boliger, private udlejningsboliger og andelsboliger) til udsatte borgere med meget lav betalingsevne, herunder borgere i hjemløshed, tydeligt er beskrevet i kommuneplansforslaget (jf. fx s. 18 og 52).

København har gennem mange år taget et særligt stort ansvar for socialt udsatte borgere, og socialt udsatte målgrupper er derfor en del af byen og bybilledet. En del af disse målgrupper vil være i stand til at bo på egen hånd og trives i livet i egen bolig i et almindeligt bomiljø. Der er imidlertid også en del af Socialforvaltningens målgrupper, der har behov for længerevarende eller midlertidige botilbud eller for skæve boliger med medfølgende bostøtte.

15-04-2024

Sagsnummer i F2
2024 - 6124

Dokumentnummer i F2
5092161

Sagsnummer i eDoc
2024-0104691

I nogle bydele oplever Socialforvaltningen stor modstand mod opførelse af botilbud til især sindslidende og borgere i hjemløshed. I forsøget på at afhjælpe problemstillingen er forvaltningen i udvalgte projekter gået i dialog med bydelsudvalgene. Når det vurderes, at der er behov for det, inviteres nærområdet til naboorientering om planlagte nye tilbud. På trods af tiltagene kan modstanden opleves som betydelig. Især de skæve boliger skaber bekymring blandt nabolagets borgere.

Det er således ofte forbundet med betydelige vanskeligheder for Socialforvaltningen at finde egnede placeringer til både nye botilbud og nye skæve boliger i København. Det er derfor vigtigt for Socialudvalget, at der ved udvikling af nye såvel som eksisterende byområder planlægges med botilbudskapacitet og skæve boliger i det omfang, det overhovedet er muligt.

Derudover bemærker Socialudvalget, at arbejdet med kommuneplan, såvel som kommuneplanstrategi og lokalplaner, med fordel kan have endnu større fokus på inddragelse af borgergrupper, der typisk ikke på eget initiativ engagerer sig i forbindelse med formelle høringsprocesser. Det kunne fx ske via gruppeinterviews med hjemløse gadesovere, der befinder sig det meste af deres tid i offentlige byrum, og som derfor har en stor interesse i byens udvikling. Socialudvalget finder, at de mest udsatte borgeres stemme bør høres så direkte som muligt, så Københavns Kommune kan give de bedst mulige svar på borgernes behov og oplevede udfordringer.

Socialudvalget bakker op om kommuneplansforslagets intentioner om at skabe en mangfoldig og inkluderende by, hvor der er betalbare boliger til alle samfundslag, og hvor byens rum indrettes, så de bliver til gavn og glæde for alle byens borgere, uanset funktionsnedsættelser, social klasse eller sted i livet.

Socialudvalget bemærker, at det er vigtigt, at disse intentioner følges op af handlinger, der understøtter byens rummelighed og tolerance. Byrum, der indrettes efter universelt design, er reelt kun tilgængelige og anvendelige for alle borgere, hvis byrummenes brugere såvel som naboer accepterer og rummer alle borgere, også de mest udsatte, der måske har en adfærd, der til tider kan stikke ud.

Derudover er der behov for, at der i alle bydele findes tilstrækkeligt med tilgængelige livsfornødenheder for gadens folk, som fx adgang til drikkevand, toiletfaciliteter og læ for vind og vejr.

2. Konkrete ændringsforslag til den politiske hovedstruktur

Socialudvalget har en række konkrete ændringsforslag til forslaget til politisk hovedstruktur for Kommuneplan 2024. Disse fremgår af det følgende og er markeret med fed skrift (forslag til tilføjelser) og gennemstregning (forslag til sletning).

2.1. Tilgængelighed for borgere med fysiske handicap

Socialudvalget finder det, som indledningsvist bemærket, meget positivt, at princippet om universelt design nu står som et grundprincip i kommuneplanen.

København er en by med mange flotte, gamle bykvarterer med høj kulturhistorisk værdi og lokale særpræg. Det er imidlertid også fortsat en by, hvor det kan være svært at komme rundt og benytte byens tilbud, hvis man har mere omfattende fysiske handicaps – særligt, hvis man er kørestolsbruger.

Socialudvalget vil derfor opfordre til, at der altid tænkes i tilgængelighed for alle borgere, når der indrettes nye byrum, eller når eksisterende byrum renoveres og fornyes. Det handler om at sikre handicapvenlige forhold på veje, fortove og i byens rekreative rum; om nem adgang til offentlig transport; og om at tilvejebringe handicaptilgængelige toilet-faciliteter, adgang til drikkevand m.m. Udvalget stiller desuden følgende ændringsforslag:

Mobilitet, s. 30, afsnit 2:

“Det er vigtigt, at byens gangarealer er tilgængelige for alle aldersgrupper, **også for borgere med fysiske handicap**, så byens rammer understøtter en aktiv livsførelse for alle københavnere.”

2.2. Betalbare boliger til alle københavnere

I København er det en vedvarende udfordring at sikre, at der er betalbare boliger til alle byens borgere, også dem med meget lav betalings-eвне. Socialudvalget kan konstatere, at denne udfordring er velbeskrevet i forslaget til Kommuneplan 2024.

Socialudvalget har i disse år særligt fokus på udfordringen med manglende betalbare boliger til forvaltningens målgrupper, også i lyset af den nationale hjemløsereform, som lægger yderligere pres på kommunerne for at få flere borgere hurtigt videre fra herberg til egen bolig.

Socialforvaltningen har i løbet af de seneste år arbejdet ad flere forskellige spor for at tilvejebringe flere billige boliger forvaltningens målgrupper. Forvaltningen har blandt andet styrket samarbejdet med Teknik- og Miljøforvaltningen, Økonomiforvaltningen og de almene boligorganisationer omkring opførslen af flere særligt billige almene boliger øremærket til boligsocial anvisning ved førstegangsudlejning.

I den forbindelse har Socialudvalget noteret sig, at forslaget til Kommuneplan 2024 rummer et krav om, at ingen nyetablerede familieboliger må have et brutto-areal under 40m². Med Kommuneplan 2019 blev minimumsstørrelsen på familieboliger i byudviklingsområder sat ned fra 50 m² til 40 m² (brutto), og med forslaget til Kommuneplan 2024 foreslås dette udbredt til den eksisterende by, sådan at mindstekravet på 40 m² fremover skal gælde i hele byen.

Socialudvalget ønsker at skabe så fleksible rammer som muligt for, at der kan tilvejebringes flere af de billigste boliger til målgrupperne for den boligsociale anvisning. Da det pt. ikke vides med sikkerhed, om det vil være muligt at bygge endnu billigere boliger, hvis arealkravet sænkes yderligere, stiller Socialudvalget nedenstående ændringsforslag, så det bliver muligt at afprøve dette i praksis.

Boligstørrelser, s. 65, afsnit 3:

"Ingen boliger, herunder boliger der fremkommer ved opdeling af eksisterende boliger, må være mindre end 40 m² etageareal. **Der kan dog gøres undtagelser fra dette minimumskrav for særligt billige boliger opført øremærket til boligsocial anvisning ved førstegangsudlejning.**"

I forbindelse med forhandlingerne om ny udlejningsaftale for 2024-2027 med de almene boligorganisationer satte Socialforvaltningen alle sejl ind på at få så mange betalbare boliger som muligt stillet til rådighed for kommunens boligsociale anvisning. Socialudvalget godkendte i september 2023, at forvaltningen derudover også må forsøge at indgå frivillige aftaler om kommunal anvisningsret med byens private lejeboligudbydere.

Socialudvalget ønsker, at det bliver en fælles ambition og indsats på tværs af den almene og private boligsektor samt andelsboligsektoren at understøtte målet om, at ingen borgere i København skal opleve ufrivillig hjemløshed. De følgende ændringsforslag har til formål at tydeliggøre dette.

En by for alle, s. 47, afsnit 4:

"Almene boliger er betalbare boliger, der henvender sig bredt – til lønmodtagere, studerende og ældre, samt til de udsatte grupper i byen, der har svært ved at få fodfæste på boligmarkedet. Kommunen arbejder herunder for implementering af **den nationale hjemløseform-hjemløseaftalen**, hvor ambitionen er at afskaffe langvarig hjemløshed. **Københavns Kommune tilsluttede sig desuden i 2023 den internationale rettighedserklæring "Homeless Bill of Rights", som understreger alle menneskers ret til en bolig.** Målet om at afskaffe hjemløshed i København forudsætter, at der både bygges flere skæve boliger, og at der bygges billige små boliger, **der er betalbare for borgere med de laveste indkomster.** Københavns Kommune er i løbende dialog med de almene boligselskaber og andre relevante aktører for at sikre billige boliger, der er egnede til ~~til~~ boligsocial anvisning, til byens udsatte borgere. I den sammenhæng ønsker kommunen en tættere dialog med ~~fx~~ **bl.a. andelsboligsektoren og den private boligsektor** om at løfte denne dagsorden i fællesskab."

Sammenhængende by, s. 55, afsnit 3:

Under "... det gør Københavns Kommune også":

" ---- Indgår i dialog om og arbejder for implementering af hjemløse-
aftalen **reformen**, samt arbejder for at tilvejebringe flere boliger til de

mest udsatte københavnere, både via boligsocial anvisning, **ved nybyggeri** samt ved byggeri af skæve boliger.”

Blandet by, s. 68, afsnit 8:

Af kommuneplansforslaget fremgår det, at:

”Københavns Kommune arbejder for, at kommunerne får flere redskaber til at sikre et boligmarked i balance. Det kan fx være ved, at staten giver adgang til at stille krav om ejerboliger og andelsboliger i nye lokalplaner eller ved, at kommunerne får mulighed for at gennemføre rækkefølgeplanlægning i lokalplaner, eller give betingede byggetilladelser så almene boliger opføres i samme takt som andet byggeri. Det kan også være ved, at staten adresserer de økonomiske rammevilkår, der påvirker udviklingen på boligmarkederne i de større byer. Det kan fx være ved at justere moms- og skatteregler og sidestille ejer- og lejeboliger eller ved at give bedre vilkår og lånemuligheder til finansiering af andelsboliger og byggefællesskaber.”

Socialudvalget bemærker, at Socialforvaltningen oplever, at det i stigende grad bliver vanskeligere at opføre almene botilbud inden for den nuværende økonomiske ramme.

Derudover bemærkes det, at de socialt dårligst stillede i stigende omfang har svært ved at betale huslejen i de almene boliger og botilbud. Staten har mulighed for at afhjælpe dette ved at intensivere brugen af allerede eksisterende værktøjer. Socialforvaltningens målgrupper er typisk på kontanthjælp eller førtidspension. En forhøjelse af boligydelsen til førtidspensionister vil derfor kunne afhjælpe problemstillingen. Alternativt kan staten vælge at forhøje ydelsesstøtten til nyere almene byggerier (fx boliger opført efter årtusindskiftet), hvilket vil reducere huslejen for beboere i almene boliger og botilbud.

2.3. Lige muligheder for børn og unge i udsatte by- og boligområder

Den voksende mistrivsel blandt danske børn og unge betyder, at der er i disse år er et stort fokus på, hvordan de yngste generationers sundhed og trivsel kan styrkes bredt set. Det er både godt og rigtigt. I dette arbejde er det vigtigt at være opmærksom på den ulighed i chancer og livsvilkår, der også findes blandt børn og unge.

Vi ved, at udsatte børn og unge deltager i mindre grad i civilsamfundets fællesskaber. De er mindre aktive i foreninger, og de deltager ikke i fritidsaktiviteter i lige så høj grad som flertallet af børn og unge. Samtidig bor de ofte i udsatte by- og boligområder, der rummer færre attraktive byrum, der lægger op til fællesskab om sunde, positive fritidsaktiviteter. Socialudvalget ønsker med nedenstående ændringsforslag at øge opmærksomheden herpå.

En by for alle, s. 48, afsnit 1:

”En tryk, sammenhængende og sund by ----- Byudviklingen skal skabe rammerne for et godt **børne- og ungdomsliv**. Det gavner København som helhed. Børn **og unge** i København skal have de samme chancer i

livet, uanset hvor i byen, de vokser op, men der er fortsat stor forskel på den sociale sammensætning af befolkningen på tværs af bydelene i København. **Det er derfor nødvendigt at arbejde med kompenserende tiltag, der kan øge chanceligheden på tværs af byen.** København skal **bl.a.** udvikles med fokus på at aktivere og engagere de udsatte unge i deres nærområder, så de nære og lokale fællesskaber kan være med til at understøtte trivslen."

Sammenhængende by, s. 55, afsnit 4:

Under "... det gør Københavns Kommune også":

"----- Arbejder for, at kommunale tilbud og funktioner følger med befolkningsudviklingen **i alle byområder.**"

En by der vokser, s. 60, afsnit 4:

"Ved etablering af nye byrum og byområder skal der indtænkes muligheder for lokalt forankrede kultur- og idrætsfaciliteter, kunst samt idrætsliv og bevægelse i udformningen af byens inventar og belægninger. **Byens byrum skal indbyde til aktiviteter, der får mennesker til at mødes om positive, fællesskabsfremmende aktiviteter på tværs af sociale og andre skel.**"

Kultur og fritid, s. 96, afsnit 1:

"Det omfatter bl.a., at der etableres fritids- og kulturtilbud, gives adgang til grønne oplevelser – både på land og i vand – samt at der etableres rekreative områder, som er af høj kvalitet. Områderne skal kunne benyttes til organiserede børne- og ungeaktiviteter, såvel som til uformel brug efter skoletid, **så også børn og unge, der i mindre grad deltager i det organiserede fritids- og foreningsliv, får glæde af områderne.** Fritids- og foreningsliv kan samtidig understøtte læring og oplevelser for børn og unge om bæredygtighed, klimatiltag og naturoplevelser."

2.4. Botilbud til udsatte og borgere med funktionsnedsættelser

Socialudvalget har det som et vigtigt mål, at Københavns Kommune hele tiden har adgang til et tilstrækkeligt antal midlertidige og længerevarende botilbudspladser til borgere, som på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer har behov for det.

Som indledningsvist bemærket er det ofte forbundet med en del udfordringer at skaffe egnede lokationer til Socialforvaltningens botilbud. De følgende ændringsforslag angår disse udfordringer samt tiltag, der kan bidrage til at afhjælpe dem.

Præcisering ang. botilbud

Et relevant sted i Kommuneplan 2024 bør det præciseres, at sociale botilbud hører under anvendelsen "Offentlige formål" og dermed ikke er at betragte som en bolig.

Som det er i dag, er et kommunalt botilbud en kommunal institution, hvor borgere bor, fordi de har behov for pleje og ikke kan bo i egen

bolig. Derfor må hverken længden af opholdet eller borgernes grad af behov for pleje være afgørende for, om tilbuddet kategoriseres som en bolig eller et botilbud/institution.

Hvis der ændres på ovenstående, vil det indebære en række problemstillinger, som ikke er hensigtsmæssige. Der må for det første forventes en højere udgift til erhvervelse af grunde til botilbud end i dag, da arealer udlagt til boliger er højere prissat end arealer til sociale formål m.v. Dertil kommer, at arealer udlagt til boliger indebærer krav om en anden parkeringsnorm end arealer udlagt til offentlige formål. Der stilles ifm. boliger krav om væsentligt flere p-pladser, som vil være vanskelige at finde areal til, og som beboerne ikke har behov for, da beboerne normalt ikke kører bil.

Det bør derfor tillige fremgå af Kommuneplan 2024, at der ikke bør fastsættes en fast parkeringsnorm for botilbud og skæve boliger, men at parkeringsnormen skal foretages på baggrund af en konkret vurdering i den konkrete sag.

Hvis denne præcisering ikke indarbejdes, vil det medføre en tilbagevendende bureaukratisk øvelse med at dokumentere, at konkrete projekter er botilbud og ikke boliger. Hvis beslutningen i de konkrete projekter ikke falder ud som ventet, vil der i hvert projekt være behov for at udarbejde kommuneplanstillæg, hvilket vil forlænge byggeprocessen og gøre det vanskeligere at planlægge placeringen af botilbud fremadrettet.

Anlægsplanen 2033, s. 61:

Socialudvalget bemærker, at der pt. ikke er foretaget rammeændringer i forslaget til Kommuneplan 2024 på de fem nye arealer til skæve boliger, hvortil der er vedtaget finansiering i Budget 2025.

Socialudvalget går ud fra – som Socialforvaltningen oplyser, at det er aftalt med Økonomiforvaltningen – at de nødvendige rammeændringer vil blive foretaget, når de politiske udvalg og lokaludvalgene er blevet orienteret om placeringerne primo juni, og at rammeændringerne ift. skæve boliger således først vil blive foretaget forud for den offentlige høring.

I forhold til de skæve boliger i byudviklingsområderne (Bådehavns-gade Syd, Valby Idrætspark og Vasbygade/Jernbanebyen) forventer Socialudvalget, at Økonomiforvaltningen vil ændre rammerne i forbindelse med planlægningen. Der udarbejdes både kommuneplantillæg og lokalplantillæg for disse områder.

2.5. Synliggørelse af udsatte og marginaliserede befolkningsgrupper

Som bemærket kvitterer Socialudvalget for, at behovene hos Københavns udsatte befolkningsgrupper er skrevet tydeligere frem i forslaget til Kommuneplan 2024, end det tidligere har været tilfældet. Der er der

dog fortsat potentiale for yderligere at synliggøre disse grupper. Socialudvalget har følgende forslag, der kan understøtte dette:

En by for alle, s. 46, afsnit 5:

”En mangfoldig by for alle ----- København skal være en mangfoldig by, hvor unge kan uddanne sig og stifte familie. Hvor der er rum og plads til pædagogen, direktøren, iværksætteren, akademikeren, SOSU'en, **fleksjobberen**, ældre og alle andre, der ønsker at bo her.”

Bemærkning: Ovenstående tilføjelse har til formål at bidrage til en bedre afspejling af befolkningssammensætningen i Københavns Kommune. Alternativt kunne tilføjes ”**førtidspensionisten**” eller andre borgergrupper med lav indtægt.

En by der vokser, s. 60, afsnit 1:

”Behov for kommunale institutioner og velfærdstilbud i nye byudviklingsområder ----- I takt med at vi bliver flere københavnere, øges behovet for kommunale skoler, daginstitutioner, plejehjem, **botilbud**, lægehuse og kultur- og fritidsfaciliteter.”

Klima og energiløsninger, s. 89, afsnit 4:

”Samtidig er der behov for en plan for at imødegå varmemøeffekter i København, der påvirker både sundhed og trivsel og i værste fald kan føre til dødsfald under hedebølger. **Udsatte grupper, som fx hjemløse gadesovere, er særligt udsatte ved meget høje temperaturer. Der er derfor bl.a. behov for at planlægge med tilstrækkelig vegetation, der kan tilvejebringe den nødvendige skygge og give mulighed for afkøling, samt andre tiltag, der kan imødegå varmemøeffekter.** Det kan både være, når der igangsættes planlægning af byudviklingsområder og gennem ændringer i den eksisterende by i stil med de indsats, der gennem tiden er gennemført, for at undgå skader fra skybrud og den stigende mængde regn.”

Klima og energiløsninger, s. 89, afsnit 6:

”Der skal tænkes i løsninger, hvor anlæggene, i videst muligt omfang, bidrager til en god byudvikling. Placeringen af anlæg skal ske under hensyn til den planlagte udvikling af København med øje for målsætninger om eksempelvis sikring af boligudbud, grønne arealer, og kommunale funktioner, såsom skoler, **botilbud** og daginstitutioner.”

3. Bemærkninger til den digitale kommuneplan

Ud over den politiske hovedstruktur, som rummer de politiske visioner og mål, består kommuneplanen af en række retningslinjer og rammer for byens udvikling. Disse udgør sammen med den politiske hovedstruktur den digitale kommuneplan, som kan findes på www.kp24.kk.dk. Socialudvalget har følgende bemærkninger og ændringsforslag til forslaget til digital kommuneplan 2024, som det ser ud på høringstidspunktet.

Retningslinjer, Boliger og byliv, Boligers anvendelse, Ungdomsboliger

Af retningslinjerne fremgår det, at: "De lovmæssige muligheder i planloven om at stille krav i lokalplaner om at ungdomsboliger skal forbeholdes studerende, skal benyttes således, at det bidrager til at sikre boligforsyningen til studerende. Ved planlægning af nye områder stilles der som udgangspunkt krav om, at ungdomsboliger skal forbeholdes studerende."

I redegørelsesafsnittet er det beskrevet, at: "Kommunerne har mulighed for at indgå aftale om, at de ustøttede private ungdomsboliger kan stilles til rådighed for unge med særlige sociale behov gennem boligsocial anvisning. Dette forudsætter, at der er indgået en frivillig aftale om kommunal anvisningsret til lejligheder i private udlejningsejendomme, jf. lov om boligforhold kap. 7."

Socialudvalget bemærker, at dette er en mulighed, Københavns Kommune aktivt bør forfølge og afprøve i praksis i det omfang, der kan findes private boligaktører, der ønsker at bidrage til kampen mod ufrivillig hjemløshed i København.

Rammer, Generelle bestemmelser, Boligstørrelser, Familieboliger

Afsnittet beskriver de foreslåede arealkrav for nye familieboliger. Det fremgår af teksten, at bestemmelsen om arealkrav ikke gælder "boliger og botilbud, der skal tilgodese behov som følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller socialt betingede behov."

Socialudvalget bemærker, at det vil være en fordel at få præciseret, hvad der her menes med "boliger". Fx er det uklart, om denne undtagelse også omfatter almene boliger opført øremærket til boligsocial anvisning ved førstegangsudlejning. Det kan med fordel fremgå tydeligt af teksten.

Rammer, Generelle bestemmelser, Parkering, Bilparkering

Hvis man følger linket til tabellen for bilparkeringsnormer i Københavns Kommune, fremgår det af oversigten under "Offentlige og almene formål", at: "Ved byggeri til brug for offentlige og almene formål, herunder f.eks. uddannelse (erhvervsskoler, universiteter mv.), døgninstitutioner, kulturelle og rekreative funktioner (museer, biblioteker, koncert-huse mv.) fastsættes parkeringsdækningen efter en konkret vurdering på baggrund af ejendommens/områdets anvendelse og beliggenhed i byen, antal ansatte og besøgende mv."

Socialudvalget foreslår, at denne formulering præciseres for så vidt angår Socialforvaltningens tilbud, så det tilføjes, at den både angår: "døgninstitutioner **og botilbud**".